

Adžami 16+

pedagoško gradivo

avtor: Ervin Hladnik-Milharčič

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	3
filmografski podatki.....	3
vsebina	4
o avtorjih.....	5
o nastajanju filma.....	5
kritike.....	6
analiza filma	9

zgodovinski kontekst	11
izhodišča za pogovor o ključnih temah filma.....	14
umestitev filma v učne načrte.....	15
literatura in viri za delo v razredu.....	15

Kolofon | Adžami • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Idejna zasnova: Petra Slatinšek, Barbara Kelbl • Uredila: Barbara Kelbl • Avtor: Ervin Hladnik-Milharčič • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Gradivo o filmu in slikovno gradivo: Demiurg • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2011 • Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

uvodna beseda

Pedagoško gradivo prinaša več informacij o filmu **Adžami**. Dijaki prek zgodb vrstnikov v večkulturni soseski Adžami spoznavajo večplastnost izraelske in palestinske družbe in njeno zgodovinsko, religijsko, kulturno in politično ozadje. Film je zanimiv tudi po filmskem pristopu: zgodbo zanj sta pisala palestinski režiser in izraelski režiser judovskega rodu ter ga nato skupaj tudi posnela, pri oblikovanju likov in zapletov pa sta se močno naslanjala na resničnost, ki jo živijo prebivalci Adžamija, kar je vplivalo na izbor igralcev, način snemanja in oblikovanja zgodbe. V pedagoškem gradivu navajamo več informacij o nastanku filma in odzive na film v kritiški javnosti. Ervin Hladnik-Milharčič pa analizira film s svoje izkušnje poznavalca in dolgoletnega spremljevalca dogajanj na Bližnjem vzhodu. Podaja tudi zgodovinski kontekst filma in iz prve roke piše o življenju v tej razdeljeni, z zgodovinsko dediščino, političnimi preračunljivostmi in vojaškimi zaporami razdrobljeni državi. Navaja tudi nekaj izhodišč za pogovore z dijaki po ogledu filma ter dodatno literaturo in vire za nadaljnje delo v razredu.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Adžami**

izvirni naslov **Ajami**

država produkcije Nemčija/Izrael

leto produkcije 2009

tehnični podatki 35 mm, barvni, 1:1.85, 120 minut

jezik v arabščini in hebrejščini s slovenskimi podnapisi

režija Scandar Copti, Yaron Shani

scenarij Scandar Copti, Yaron Shani

direktor fotografije Boaz Yehonatan Yaacov

scenografija Yoav Sinai

montaža Scandar Copti, Yaron Shani

glasba Rabiah Buchari

zvok Kai Tebbel

producenti Moshe Danon, Thanassis Karathanos, Talia Kleinhendler

izvršni producenti Rupert Preston, Allan Niblo, James Richardson

produkcija Inosan Productions Twenty Twenty Vision Filmproduktion

koprodukcija ZDF – Das kleine Fernsehspiel, Arte

igrajo Shahir Kabaha (Omar), Fouad Habash (Nasri), Ibrahim Frege (Malek), Youssef Sahwani (Abu-Lias), Ranin Karim (Hadir), Eran Naim (Dando Ben David), Scandar Copti (Bindž)

distribucija v sloveniji Demiurg

vsebina

Adžami je soveska v Jaffi, ki je talilni lonec različnih kultur, hkrati pa tudi žarišče vsakodnevnih napetosti med židovskim, muslimanskim in krščanskim prebivalstvom. V filmu palestinskega avtorja Scandarja Coptija in izraelsko-židovskega režiserja Yarona Shanija se prepletejo usode mladih likov, ki so ujeti v to okolje. Trinajstletni Nasri in njegov starejši brat Omar živita v nenehnem strahu. Družini grozijo z maščevanjem in smrtjo, saj je njun stric ustrelil člana uglednega židovskega klana. Omar poskuša odkupiti krvavi dolg, življenje pa mu zapleta tudi zaljubljenost v hčer šefa, ki je drugačne vere. Malek je mlad in še neizkušen palestinski begunec z Zahodnega brega; ilegalno dela v Izraelu za plačilo operacije, ki bi rešila življenje njegovi materi. Mlad Palestinec Bindž kljub ogorčenju svojih najboljših prijateljev sanja o svetli prihodnosti z judovskim dekletom. Judovski policist Dando je ljubeče predan ženi in mali hčerki, hkrati pa postaja vse bolj obseden z iskanjem mlajšega brata, vojaka, za katerega je prepričan, da so ga umorili Palestinci. Različni svetovi junakov se prepletejo v dogodkih, ki izražajo tragično večplastnost izraelske in palestinske vsakdanjosti, dramatičnost nasprotij med različnimi religijami, kulturami in političnimi prepričanji.

o avtorjih

Scandar Copti

Palestinski režiser in scenarist Scandar Copti se je rodil leta 1975 in odraščal v Jaffi. Po uspešno zaključenem študiju na Izraelski politehnični fakulteti se je odločil, da bo uresničil svoje mladostne sanje in postal filmski režiser. Študiju igre in scenaristike je sledil njegov prvi kratkometražni film **The Truth**, ki so ga oblasti cenzurirale. Kasneje je oscenaril, režiral in montiral še nekaj kratkih igranih, dokumentarnih in eksperimentalnih filmov. **Adžami** je njegov celovečerni prvenec.

Yaron Shani

Izraelsko-židovski režiser in scenarist Yaron Shani se je rodil leta 1973. Univerzitetni študij filma in televizije je končal v Tel Avivu z diplomskim filmom **Disphoria**, štiridesetminutno dramo, ki je bila nagrajena na dveh mednarodnih filmskih festivalih. Scandarja Coptija je spoznal leta 2002 na mednarodnem festivalu študentskega filma v Tel Avivu. Že takrat sta idejno zasnovala skupni prvi celovečerni igrani film **Adžami**.

o nastajanju filma

Film je nastajal kar sedem let. Copti in Shani sta scenarij začela pripravljati že leta 2002: *»Kot vsak povprečen judovski Izraelec tudi sam nisem prav veliko vedel o arabski skupnosti v Izraelu. Nisem znal več kot nekaj besed v arabščini, saj večina izraelskih Judov ne govori arabsko. Scenarij je moral počakati na leto 2002, ko sem srečal Scandarja. Takrat sem bil direktor Mednarodnega študentskega filmskega festivala v Tel Avivu in Scandar je snemal kratki film za eno od naših posebnih produkcij. Ob koncu festivala sem ga vprašal, ali bi bil pripravljen, da skupaj narediva nekaj večjega – scenarij za celovečerni film. Scandar je bil navdušen in tako sva začela delati skupaj avgusta 2002,«* pripoveduje Copti.

Scandar pravi, da je skupno delo vključevalo zapleteno povezovanje identitet in perspektiv: *»Tega nikoli ne bi mogel narediti samo eden od naju, brez pripravljenosti, da poslušata ter skuša razumeti nove ideje in poglede druge strani ... Na začetku je šlo bolj za to, da drug drugemu pripovedujeva zgodbe, za katere sva vedela, da bodo na koncu postale zgodbe **Adžamija**.«*

Zgodbe v filmu večinoma temeljijo na dejanskih dogodkih. Režiserja sta jih črpala iz svojih izkušenj vsakdanjega življenja v Adžamiju in zunaj njega ter sta pri pisanju scenarija pazila, da ostajata zvesta realnosti, kot pravita, zaradi spoštovanja do ljudi, ki živijo v **Adžamiju**, in zaradi metode dela.

Vsi igralci v filmu so naturščiki, nihče pred snemanjem **Adžamija** ni imel izkušnje z nastopanjem na filmu. Igralce sta izbrala tako, da sta v soseski organizirala intenzivno 10-mesečno igralsko delavnico, na kateri je sodelovalo več kot 300 ljudi. Iz tega so se počasi izrisovali liki, ki so nato postali filmski liki. Režiserja pravita, da jima je to delo z igralci, skupaj z dokumentarnim načinom snemanja, omogočilo, da se približata resničnosti, kot je le mogoče. Scandar Copti pravi, da je *»realnost lahko močnejša in bolj zanimiva kot domišljija«*.

Zaradi intenzivnih in temeljitih priprav je bil sam film nato posnet zelo hitro – v 23 dneh. Posamezni prizori so bili posneti kronološko, zato da je vsak izmed likov lahko sledil izkustvu svoje osebne, filmske zgodbe, kot bi se ta dogajala v resničnem življenju. Ta pristop je za film precej nenavaden, saj režiserji običajno prizorov ne snemajo, kakor si v filmu sledijo, ampak jih združujejo glede na prostor in čas dogajanja ipd.

kritike

»Poanta je trojna: prvič, te situacije – te »strategije napetosti« – ni več sposoben nihče obvladovati (vsi pogledi v samem filmu – vsa gledišča, vse perspektive, vse pozicije, vsi zorni koti – so subjektivni, kalejdoskopski), drugič, versko-ideološki konflikt je že davno prelepila klanovsko-gangstersko-šekspirjanska logika moči in preživetja, in tretjič, etnične skupnosti Adžamija so tako daleč od premirja kot ulične tolpe Los Angelesa. Ali pa brazilskega Božjega mesta. ZA.«

- Marcel Štefancič jr., *Mladina*

»Poanta filma tako ali tako veleva, da temu kaosu (skoraj) ni rešitve, prekletstvo spirale revščine in eksistencialne mizerije vodi zgolj iz ene nesreče v drugo. Zato se cineveritejska askeza, formalistična preigravanja (elipse, časovni preskoki) in igralci naturščiki, ki jih je še težje ločiti kot igralce v korejskih filmih, zdijo na mestu. Vse je ena velika godlja.

Pomembna je distanca do kakršnega koli stigmatiziranja ali favoriziranja katere koli opcije.

Adžami je film, posnet s trezno glavo za trezne glave.«

- Simon Popek, *Delo*

»V filmu ni dobrih in slabih, so le tisti, ki so bili nehote pahnjeni v človeku neprijazne okoliščine in so se z njimi spopadli po svojih najboljših močeh. Režiserja namenoma ne poudarjata vizualnih kulturnih označevalcev in se do te mere izogibata nacionalnim stereotipom, da je zgodbi kar malo težko slediti in sproti razbirati, kdo pripada kateremu klanu. Od daleč so vsi le to, kar v resnici edino šteje: ljudje s svojimi skrbmi in težavami, z ljubeznijo in sovraštvom, veseljem in bolečino. Največja odlika Coptijeve in Shanijeve režije je v tem, da je zgodba povedana tako, da je po eni strani povsem sprijeta z okoljem, ki jo je porodilo, po drugi strani pa je povsem univerzalna.«

- Špela Barlič, *Pogledi*

»Neverjetno avtentičen film, katerega glavni odliki sta močna režija in široka igralska zasedba nadvse prepričljivih neprofesionalnih igralcev. /.../ Adžami ponuja tragičen portret življenja v pretežno arabskem mestu, kjer je nemogoče živeti ločeno, po drugi strani pa skoraj enako nemogoče živeti skupaj. Družinske zaveze, družbene obveznosti in nacionalne identitete se prepletajo, mešajo in stapljajo v eno. Nedolžni posamezniki, na katere se film osredotoča z uniformno simpatijo in razumevanjem, pa nastopajo v vlogi žrtev.«

- Dan Fainaru, *Screen Review*

»Redkokdaj je bil sod smodnika, kakršnega predstavlja Bližnji vzhod, tako natančno predstavljen na filmu. Največji uspeh filma je lahkota, s katero nam pove tako ogromno reči, in inteligenca, s katero obravnava občutljive teme, kakršne so palestinsko sovraštvo do rojakov, ki kolaborirajo z Izraelci.«

- Jay Weissberg, *Variety*

»Z izjemnim mojstrstvom in občutkom za akcijo režiserja orkestrirata zgodbo štirih družin. Narativne niti vseh protagonistov v stiski se naposled gladko prepletejo v eno ... Vsak ima svoje razloge, vsak je žrtev družbenih okoliščin.«

- Jean-Luc Douin, *Le Monde*

»To je izjemno pomemben film, ki ga odlikujejo žanrska inovativnost, narativni realizem in odmikanje od klišejskih vzorcev akcijskega filma.«

- Ella Taylor, *The Village Voice*

festivali, nagrade

Svetovna premiera na festivalu v Cannesu 2009 (sekcija Quinzaine des réalisateurs), kjer film prejme posebno omembo žirije – zlato kamero.

Nominacija za evropsko odkritje leta na podelitvi nagrad Evropske filmske akademije 2009.

Nagrada za najboljši scenarij in nagrada občinstva na festivalu v Solunu 2009.

Nagrada za najboljši film, najboljšo režijo, najboljši scenarij, najboljšo glasbo in najboljšo montažo Izraelske filmske akademije 2009.

Uvrščen med pet nominirancev Ameriške filmske akademije za tujejezičnega oskarja 2010.

analiza filma

Scandar Copti (Skender Kopti) je Palestinec, Izraelec, Arabec, inženir in filmar. **Adžami** je posnel skupaj z izraelskim režiserjem Yaronom Shanijem (Jalomom Šanijem). Ustvarila sta enega najbolj preprostih in najbolj kompliciranih filmov, kar jih je moč videti na ekranu. Film je izdelek nenavadnega prijateljstva in sodelovanja. Palestinski neverujoči kristjan in izraelski neverujoči jud sta sedem let skupaj pisala in debatirala o scenariju ter iskala denar. Nato sta vse skupaj posnela v triindvajsetih dneh. Snemala sta na ulicah, na katerih je Scandar Copti odrasel, z resničnimi ljudmi, ki tam živijo še vedno. Montirala sta več kot leto dni in film je zaslovel takoj, ko je prišel v kinodvorane. Junaki v filmu so običajni ljudje, ki se v najbolj zoprnih okoliščinah borijo živeti čim manj zoparno življenje. Prekletstvo uzakonjene diskriminacije na lastni zemlji jih vse po vrsti zajame v vrtimec ljubezni, nesrečnih okoliščin in predanosti.

S Scandarjem Coptijem sem se pogovarjal, ko je bil leta 2010 na premieri filma v Ljubljani.

“V filmu se zgodi samo to, kar se mora zgoditi. Nič si nisem izmislil,” je rekel. “Vse zgodbe so se zares zgodile v Jafi. Malek je resničen lik. Omar in Hadir sta resnična lika. Tudi Dando je resničen. Njihove zgodbe ste lahko prebrali v časopisu. To je skoraj dokumentarec. Tako živimo v Adžamiju.”

Adžami so leta 2010 predlagali kot izraelski film, ki je kandidiral za oskarja. To namreč je izraelski film. Njegovo usodo zaplete dejstvo, da je tudi zares palestinski film. *“Na tiskovni konferenci sem potem rekel, da je v tehničnem smislu to res izraelski film,”* se je Copti pogladil po bradici, ki jo nosi v filmu in v resničnem življenju. *“Sam sem izraelski državljan, vendar ne predstavljam te države. Ne morem predstavljati države, ki ne predstavlja mene.”*

Njegov izraelski režiserski partner Yaron Shani je imel ločeno mnenje. Film je nastal s sredstvi izraelske države in ni predstavljal nobene druge. Kar je logično, ker ni nikjer nobene palestinske države.

Adžami je drugače popolnoma brez politične vsebine. Govori o ljubezni.

“Nisem hotel posneti še enega filma, ki govori o tem, kako lahko Palestinci in Izraelci živijo skupaj v miru. Sovražim plitve poenostavitve. Tudi nisem hotel narediti še enega filma o šestdesetletnem konfliktu med Palestinci in Izraelci. Z Jalomom sva posnela film o ljudeh, ki živijo v Adžamiju, četrti v Jafi pet minut vožnje iz Tel Aviva. Izraelcem v Tel Avivu se ne

sanja, kako živijo izraelski Palestinci v njihovi neposredni bližini. V njih vidijo teroriste. Palestinci Izraelce gledajo od daleč. Od blizu vidijo policijo in vojsko. Eni o drugih mislijo, da so hudobni in pokvarjeni. Jaz sem hotel film, v katerem so ljudje dobri. Res so dobri. Palestinec Omar je dober in Izraelec Dando je dober. Vsi za sebe mislimo, da smo dobri in hočemo biti dobri. Potem naredimo to, kar moramo narediti, ker smo to, kar smo, naše življenje pa je resnično.”

Copti je po poklicu inženir. Bil je prvi Palestinec, ki je diplomiral na elitni izraelski univerzi Tehnion. Je eden od milijona in pol Palestinecev, ki živijo na ozemlju Izraela in imajo izraelske potne liste. Niso polnopravni državljani, vendar so, za razliko od arabskih prebivalcev, prebivalci izraelske države. Ne smejo služiti v izraelski vojski, vendar imajo volilno pravico.

“Mi smo zares pozabljeni Palestinci,” je rekel Copti. “Izolirani smo znotraj izraelske družbe in ločeni od Palestinecev v Gazi in na Zahodnem bregu. Za razliko od drugih Palestinecev razumemo in govorimo tudi hebrejsko. Izraelci našega jezika ne razumejo. Zato je osemdeset odstotkov filma samo v arabščini, dvajset pa samo v hebrejščini.”

Adžami je bil v Izraelu nepričakovano uspešen film. V nekaj mesecih si ga je ogledalo več kot dvesto tisoč ljudi. Izraelsko publiko je najprej šokiralo to, da gledajo izraelski film v arabščini. Šele v drugi tretjini filma se zasliši hebrejščina. Čakala pa so jih še druga presenečenja.

“Bili so šokirani, ker so jim bili palestinski liki všeč. Identificirali so se z Omarjem, Malikom in prelepo Hadir.”

Ravno so se na to navadili, ko nastopijo izraelski junaki.

“A, to je torej naš film, so z zadovoljstvom ugotovili. Najprej so se smejali in jokali s palestinskimi junaki, potem so se smejali in jokali z izraelskimi junaki. Morali so Palestinca videti kot dobrega in sebe razumeti kot dobrega. Vsi liki so lepi. Film, v katerem je večina igralcev Palestinecev, so Izraelci sprejeli kot svoj film. Ko so odhajali iz dvorane, so mi govorili, da so popolnoma zbegani in da je to pretresljiv izraelski film.”

Na gledalca, ki ni niti Izraelec niti Palestinec, ima enak učinek.

Režiser o zapletenem konfliktu med Izraelci in Palestinci pravi: *»Konflikt je po eni strani zelo preprosto razumeti. Gre za dva nasprotujoča si pogleda na resničnost. Zato film*

nikogar ne krivi. Razumem Jude. Tako so bili naučeni in vzgojeni. Od malih nog. To neguje in napaja konflikt. Mi krivimo njih in oni, ki imajo monopol nad humanostjo, s prstom kažejo na nas.”

zgodovinski kontekst

Film **Adžami** opisuje palestinsko četrt v mestecu Jafi, ki je danes predmestje Tel Aviva. V Adžami so po ustanovitvi Izraela naselili Palestince, ki so jih izselili iz okoliških naselij. To je nenavaden kraj, kjer v neposredni bližini živijo Palestinci in Izraelci. Palestinci so izraelski državljani z omejenimi državljanskimi pravicami. Za razliko od Palestinev na zasedenih ozemljih so v nenehnem stiku z Izraelci, hodijo v izraelske šole, ne smejo pa služiti vojske in v političnem življenju lahko sodelujejo samo na njegovi margini.

Izrael je nastal tako, da so leta 1948 Združeni narodi ljudem brez zemlje, to je Judom, dali zemljo brez prebivalstva, to je Palestino. Tako je govorila sionistična ideologija. Sionistična organizacija je bila ustanovljena leta 1897 v Baslu, njen cilj je bila vrnitev judovskega ljudstva v rodno deželo njihovih prednikov, Palestino. Cilj je uresničila resolucija Združenih narodov pod pritiskom Združenih držav Amerike po koncu druge svetovne vojne zaradi številnih razlogov: na prvem mestu je bil holokavst, to je pomor šestih milijonov Judov v nemškem nacističnem uničevalnem stroju; na drugem mestu so bili preživeli Judi, ki jim po drugi svetovni vojni Združene države Amerike niso dovolile vstopa v državo, v Evropi pa niso mogli in ne hoteli ostati; pomembno je bilo tudi slabljenje britanskega imperija, ki je do takrat vladal na palestinskih ozemljih. Judi so bili v vsej Evropi od Velike Britanije do Rusije v različnih obdobjih žrtve pregonov, množičnih pobojev in rasizma. Po drugi svetovni vojni jim je uspel načrt ustanovitve lastne nacionalne države na ozemlju, ki je bilo pod upravo Britanskega imperija. Združeni narodi so začrtali meje in Palestino razdelili na dva dela.

Da je bila Palestina tisočletja naseljena dežela s prebivalstvom, mesti in svojo družbo, je bilo ob nastanku nove države potisnjeno ob stran. Palestince so vsi preprosto odmislili. Izraelci so se obnašali, kot da domorodskega prebivalstva ni, v najboljšem primeru so ga obravnavali kot sovražnika. Po nastanku države Izrael na palestinskem ozemlju leta 1948 je bilo z domov pregnanih okrog 750.000 Palestinev, ki jim je Izrael prepovedal vrnitev. Prepovedal jim je vrnitev, tudi če živijo v sosednji ulici ali mestu. Svoje hiše, vinograde,

oljčne nasade, vrtove in pomarančevce lahko gledajo samo od daleč. Večinoma so postali begunci v sosednjih državah, Siriji, Jordaniji in Libanonu. Milijoni njihovih potomcev živijo danes razseljeni po vsem svetu, samo v Jordaniji živijo skoraj trije milijoni Palestincev. V Izraelu živi milijon in pol Palestincev kot drugorazrednih državljanov, na palestinskih ozemljih (Zahodni breg in Gaza) pa skoraj štirje milijoni Palestincev pod izraelsko okupacijo brez vsakih pravic.

Jeruzalem je postal neuradna prestolnica Izraela po šestdnevni vojni leta 1967, ko je Izrael okupiral še dodatno ozemlje do Mrtvega morja in Jordanije. Resolucije Združenih narodov to ozemlje še vedno definirajo kot okupacijsko. Izrael pa ni samo okupiral Jeruzalema in Zahodnega brega ter Gaze, ampak ju je naselil. Naselil ju je tako, da je s svojimi naselbinami razdrobil palestinsko prebivalstvo na izolirane otoke, ki ne morejo komunicirati med seboj in se vedno težje organizirajo v povezane družbene celote. Vojaška okupacija je bila izvedena s postojankami, cestnimi zaporami, nadzornimi točkami in oporišči. Ob ustreznih političnih okoliščinah bi se vojska lahko tudi umaknila. V Jeruzalemu in na Zahodnem bregu pa je nastala veriga mest, naselij in utrjenih izraelskih vasi, ki so iz Palestine naredili izraelsko provinco, delujočo po dveh paralelnih zakonodajah in prometnih režimih, z dvojnimi sistemom vodovodov, električnih omrežij in dvema šolskima sistemoma. Infrastruktura, ki servisira Izraelce, je moderna in učinkovita, Palestinci pa je ne smejo uporabljati. Na Zahodnem bregu se je v štiridesetih letih naselilo 400.000 Izraelcev, natančno toliko, kot je bilo od tam pregnanih Palestincev leta 1967. Šestdnevna vojna se je iztekla v veliko operacijo z nepremičninami, v kateri Izrael vojaško moč uporablja za prisvojitve zemlje, razlastitev domačega prebivalstva in poselitev s koloni.

Palestinsko ozemlje je razdrobljeno in ločeno z vojaškimi zaporami. Izraelske naselbine pa so povezane s cestami, ki logično peljejo od ene do druge in jih povezujejo v urbani organizem. Vse naselbine so nastale na palestinski zemlji, ki so jo oblasti zasegle. Najprej so postavili vojaške postojanke, iz njih pa so nastala etnično čista izraelska naselja. Obdana so z zidovi, žičnatimi ograjami in vojaškimi zaporami.

Abdel Krim Barguti, profesor filozofije, se je med pogovorom leta 2009 ponudil, da me popelje okrog mesta Ramale in mi razloži problem izraelskih naselbin. Zapeljal je proti Tel Avivu in se že po nekaj kilometrih ustavil pred vojaškim blokom.

“Ti lahko greš naprej, jaz pa ne,” je rekel neprizadeto.

“Vas je palestinska. Naselja na gričih nad njo pa izraelska. Jaz tja nimam vstopa.”

Spodaj je tekla avtocesta. Na obeh straneh so bile palestinske vasi.

“Cesta teče po Zahodnem bregu, mi pa je ne smemo uporabljati. Narejena je samo za izraelske naseljence. Mi lahko gremo na nekaterih mestih spodaj, kjer so za nas narejeni tuneli.”

Govoril je hladno in neprizadeto, kot da opisuje najbolj običajen položaj na svetu. Zapeljal je ob štirimetrskem betonskem zidu, ki globoko na palestinskem ozemlju loči Izrael od Zahodnega brega in seka vasi na dvoje.

“Izraelcem je uspelo, da so sebe postavili v Palestino kot žrtve. Evropski Judi so bili nedvomno žrtve evropskih politik, Hitlerja, Rusije in vaših predsodkov. Izrael je nase prenesel podobo žrtve, se spravi z Evropejci in nas predstavil kot njihove krvnike. Današnji Nemec, potomec nacistov, lahko pride v Izrael in se po njem svobodno giblje. Mi se ne smemo. Mi sploh nimamo pravice biti žrtve. Mi smo deležni sočutja, pravice pa imajo Izraelci. Mi smo izginili celo v besedah.”

Jeseni 2011 je palestinski predsednik Mahmud Abas vložil zahtevo za polnopravno članstvo Palestine v Združenih narodih oziroma za priznanje palestinske državnosti. O prošnji odloča Varnostni svet, nato pa še Generalna skupščina. Odločanje ima v mednarodni javnosti velik odziv, pozitivnih posledic pa zaenkrat bolj malo.

izhodišča za pogovor o ključnih temah filma

1. ne(moč) junakov in junakinj filma

- Junaki v filmu so ujeti v okoliščine, ki bolj kontrolirajo njihova življenja, kot jih lahko nadzorujejo sami; zakaj?
- Katere politične, družbene, družinske, verske okoliščine jih omejujejo in onemogočajo?
- Ali obstaja izhod?

2. predstava »drugega« v konfliktni situaciji

- Kako se film igra z našimi predstavami o tem, kako vidimo v konfliktni situaciji nasprotnika, tistega na drugi strani?
- Kako razumete različne montaže zaključnih dogodkov v garaži in kako so se »igrale« z vašimi pričakovanji razpleta?
- Kakšen razplet ste pričakovali?

3. zgodovinske okoliščine – povzročiteljice trpljenja palestinskega naroda

- Zakaj so Palestinci v Izraelu diskriminirani in kako je to prikazano v filmu?
- Ali sovraštvo res vedno rodi sovraštvo in zakaj?
- Ali najdete vzporednice v zgodovini slovenskega naroda?

4. vplivnost filmskega prikazovanja resničnosti

- Ali imata umetnost oziroma film moč karkoli spremeniti in kaj?
- Se nas film dotakne s svojo zgodbo, tudi če ne poznamo političnih in zgodovinskih okoliščin zatiranja palestinskega naroda v Izraelu?
- Kako?
- Režiser filma, Scandar Copti, pravi, da je »*realnost lahko močnejša in bolj zanimiva kot domišljija*«. Se strinjate?

umestitev filma v učne načrte

Film se umešča v učni načrt **zgodovine, etike in državljske vzgoje, geografije, sociologije, filozofije ter verstev in etike.**

literatura in viri za delo v razredu

Prihajam iz Gaze (dokumentarni film o otrocih, žrtvah izraelskega napada na Gazo leta 2009, ki prihajajo na rehabilitacijo v Slovenijo), TV Slovenija, 2009.

Edward W. Said, *Orientalizem, Zahodnjaški pogledi na Orient*, ISH, Ljubljana, 1996.

Ervin Hladnik Milharčič, *Pot na Orient*, Beletrina, Ljubljana, 2009.

Eva Figes, *Pot nikamor. Njeno iskanje obljubljenе dežele*. Produkcijska hiša RED, Bled, 2011.

Šlomo Zand, *Kako so izumili judovsko ljudstvo*. *cf, Ljubljana, 2010.

Hannah Arendt, *Eichmann v Jeruzalemu*, Beletrina, Ljubljana, 2007.

